

VĚSTNÍK

ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

ROČNÍK XII.

1903

REDAKTOR

DR. BOHUSLAV RAYMAN,

T. Č. GENERALNÍ SEKRETÁŘ ČESKÉ AKADEMIE.

Příspěvek ku poznání problematické zkameněliny českého siluru
»Bythotrephis«.

Podává J. V. Želízko.

Při pořádání geologicko-palaeontologických sbírek českého siluru v museu c. k. říšského geolog. ústavu ve Vídni, našel jsem před nějakým časem zvláštní zajímavý exemplář nějaké záhadné zkameněliny, již poněkud podobný druh Hall *Buthotrephis* a Eichwald *Bythotrephis* nazval.

Kus tento nalezen byl u *Oujezda* u Komárova, a pochází ze spodního siluru pásma *Dd₂*.

Proměněn jest v šedý, jemnozrný křemenec, má drsný povrch a nevykazuje žádné nápadné známky nějaké zvláštní struktury.

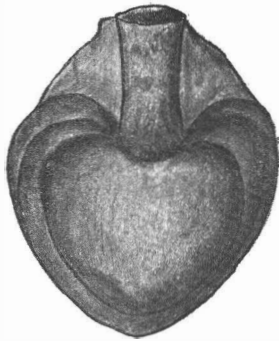
*) »Die Literatur des alten Indiens« von Hermann Oldenberg (Stuttgart a Berlín 1903 IV. a 300 str.), str. 157 n. Kniha ta, psaná poutavě a přitom založená na skutečných základech vědeckých, je otiskem jednotlivých statí vyšších v »Deutsche Rundschau« (stať o Mahábháratě vyšla v sv. CIX.).

Na připojeném vyobrazení lze viděti, že je apophysa nápadně symetricky rozdělena ve tři vypouklé laloky, podoby srdčité.

Spodní nejširší lalok, jenž jest z části překryt lalokem prostředním, jsa viditelný pouze po stranách, po levé více, po pravé méně, měří největší šířky 35 mm a délka celého exempláře i s nahoře ulomenou stélkou obnáší 40 mm.

Dosud zachovalá část stélky jest 20 mm dlouhá a na hoření straně, kde přestává, jakož i kde je k apophyse přirostlá, měří 12 mm šířky a uprostřed, kde jest s obou stran poněkud smáčknutá, měří v šířce jen 9 mm.

Stélka není uvnitř dutá, aniž vykazuje středem nějakou podélnou rýhu, jak to na mnoze u jiných podobných druhů lze pozorovati.

Druhý lalok, který taktéž jenom po stranách vyčnívá, a to po pravé straně více než po levé, jest 32 mm široký a lalok třetí, svrchní, podoby srdčité, měří v šířce 28 mm.

Náš exemplář shoduje se poněkud s Hallovým popisem a vyobrazením druhu *Bythotrephis impudica* Hall¹⁾, jakož i s několika exempláři Vlčkovým i.²⁾ Zejména s jedním Vlčkovým druhem *Byth. imp. z Leitné* (Dd₄) (tab. I. obr. 4) pocházejícím, jeví nápadnou podobnost, zvláště v hoření laločnaté apophyse a stélce.

Vlčkovy druhy se ovšem více blíží k druhům Hallovým, zejména obr. 3. na tab. II. se úplně s Hallovým vyobrazením srovnává.

Shodné Hallem a Vlčkem popsané druhy vykazují celkem úzkou apophysu a širokou stélku, následkem čehož se houbě podobají.

Vlček uvádí ve své práci *Bythotrephis impudica* z různých nalezišť středočeského spodního siluru a to z pásma d_1 , d_4 a d_5 . Druh mnou zde popsaný a vyobrazený, pochází jak již výše podotknuto, z pásma d_2 .

Že podoba zkameněliny *Bythotrephis* jak u nás tak i v cizině není zjevem jen nahodilým, jest jisté, ale označovati ji názvy palaeontologickými dle různé snad podoby apophys nebo stélky atd. jest zbytečné, zvláště dokud nevíme jistoty, zdali máme před sebou řasu, spongiu anebo co jiného.

Totéž platí jmenovitě i o některých jiných, více méně nahodilých a důležitých konkracích.

O zvláštěních velmi zajímavých konkracích hojně se vyskytnuvších v nedávno objeveném bohatém nalezišti zkamenělin pásma $d_{1\gamma}$ ve Lhotce u Berouna, promluvíme později.

Konkrece ty zasluhují pozornosti již jednak proto, že jsou zcela jiného razu než druhy Hallem, Fuchsem, Vlčkem a j. popsané.

¹⁾ Natural history of New-York. Part VI. Palaeontology. Vol. 2. Pl. 6. fig. 2 Albany 1852.

²⁾ O některých problematických zkamenělinách českého cambria a spodního siluru. Česká akademie, tř. II. (Palaeontographica Bohemiae VI.) Praha 1902.